

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

31 Ocak 2025

Tarih: 29.01.2025
Sayı: 9181

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23516

Aşağıdaki sorularımın, Milli Eğitim Bakanı Sayın Yusuf Tekin tarafından Anayasanın 98. ve İçtüzüğün 96.maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Tarih: 29.01.2025

Prof. Dr. Fethi Açıkel

İstanbul Milletvekili

AKP hükümetinin eğitim ve istihdam politikalarındaki yetersizlikler, eğitimde fırsat eşitsizliği ve adaletsiz sınav-atama sistemi, Türkiye’de ciddi insan ve kaynak kayıplarına yol açmaktadır. Eğitimin özelleşmesi, liyakatsizlik ve istihdam süreçlerindeki kayırmacılık, gençlerin umutlarını tüketmektedir. Özel okul ücretlerinin astronomik seviyelere ulaşması ve masrafların yüksek enflasyon değerlerini bile aşması, eğitimin ekonomik olarak sürdürülemez hale geldiğini göstermektedir. 2023-2024 eğitim-öğretim yılında veliler, özel okullarda %300’e varan zamlarla karşılaşmıştır.

AKP’nin dogmatik politikaları nedeniyle üniversitelerimiz dünya sıralamalarında gerilemiştir. Türkiye’nin en iyi üniversitelerinden olan ve kayyım rektör atamaları başta olmak üzere yoğun bir siyasal baskıya maruz bırakılan Boğaziçi Üniversitesi, QS Dünya Üniversiteleri Sıralamasında 2015’te 399. sırada iken, 2023 yılında 701-750 bandına kadar gerilemiştir. Güncel çalışmalar en az 12 bin Türk akademisyenin yurtdışına gittiğini ve akademik çalışmalarını Türkiye’de devam etmediğini göstermektedir. Akademisyenlerin liyakatsiz atamalar, baskılar ve ekonomik sorunlar nedeniyle üniversitelerden ayrılması, yükseköğretimdeki nitelik kaybını daha da derinleştirmiştir.

Dünya yenilikçi sektörlerle yönelirken Türk üniversiteleri bu trendleri yakalamakta başarısızdır. Başarılı kamu üniversitelerinde yeterince kontenjan açılmaması, nitelikli öğrencilerin yurtdışında eğitim arayışına girmesine neden olmaktadır. Türkiye, Boğaziçi, ODTÜ, İTÜ, Hacettepe veya Ankara Üniversitesi gibi nitelikli yeni üniversiteler açacak bir vizyon geliştiremediği için genç yeteneklerini kaybetmektedir.

Eğitimde nitelik düşüşü ve eğitim masraflarının kontrolsüz artışı, Türkiye’yi ciddi bir beyin göçü sorunuyla karşı karşıya bırakmıştır. Yurtdışına göçenlerin sayısı 2016’da 69 binden, %324 artışla 2023’te 292 bine yükselmiştir. Göç edenlerin büyük kısmının 15-34 yaş aralığındaki gençlerden oluşması, eğitimin ortaöğretim düzeyinde bile yurt dışına yöneldiğini göstermektedir. AKP’nin uyguladığı baskıcı ve bilimsellikten uzak politikalar, Türkiye’yi uluslararası rekabetin dışına iterken, yurtdışına göç ve vize başvurularında yaşanan bürokratik sorunlar gençlerin gelecek umutlarını tüketmektedir. 2023 yılında Schengen vize reddi oranı yüzde 15’ten %21’e yükselmiş, Türk öğrenciler yurt dışında eğitim alma süreçlerinde ciddi zorluklarla karşılaşmıştır. Türk öğrenciler, yurt dışında eğitim alma süreçlerinde pasaport itibarındaki düşüş ve ekonomik belirsizlik nedeniyle ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. İtalya hükümetinin "iltica riski" iddiasıyla Türk öğrencilere yönelik eğitim vizesi başvurularını durdurması, Türkiye’nin uluslararası alandaki itibar kaybını daha da görünür hale getirmiştir.

Gençlerin ve ailelerinin yaşadığı bu mağduriyetleri gidermek için acil adımlar atılmalıdır. Türkiye’nin ihtiyacı olan nitelikli eğitim ve liyakat temelli politikalar derhal hayata geçirilmelidir. Kamu üniversitelerinde kontenjanların artırılması ve bilimsel üretimin teşvik edilmesi, beyin göçünü durdurmak için en temel gerekliliklerdir.

Bu çerçevede,

1. İlk öğretimi Türkiye’de almış olmasına rağmen potansiyel beyin göçü potasına artan ölçüde giren gençlerimizin ortaöğretim ve yüksek öğretim düzeyinde yurtdışında eğitim alan toplam öğrenci sayısı kaçtır?
2. Türk gençlerin yurt dışına eğitim için yönelmesine neden olan Türkiye’deki akademik koşullar, ekonomik ve sosyal faktörlerin analizine yönelik öz eleştirel bir çalışma yapılmış mıdır? Bu konuda yapılan çalışmalar, eğitim göçünü durdurabilmekte midir?
3. Türkiye’den yurt dışına eğitim ve ardından da istihdam için göç eden gençlerin geri kazanımı için hükümetin herhangi bir politikası veya eylem planı var mıdır?
4. İtalya hükümetinin veya Avrupa’daki diğer hükümetlerin Türk öğrencilere yönelik büyük mağduriyetler yaratan vize durdurma veya geciktirme kararına karşı Türkiye, herhangi bir girişimde bulunmuş mudur? Bulunduyorsa bu girişimlerin sonucu nedir?